ଆୟୁକ୍ତ, ବିକ୍ରୟ କର, ୟୁ. ପି., ଲକ୍ଷ୍ନୌ

ବନାମ

ମେସର୍ସ ଗିର୍ଜା ଶଙ୍କର ଅବନୀଶ କୁମାର

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 9,1996

[ଏସ୍.ପି. ଭରୁଚା ଏବଂ କେ.ଏସ୍. ପରିପୂର୍ଣ୍ଣନ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ୟୁ.ପି. ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1948–ଧାରା 12 (2) – ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗଚ୍ଛିତ ଖାତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇନଥାଏ, ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର ଆକଳନ–ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଗଚ୍ଛିତ ଖାତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନକରିବା କେବଳ ବୈଷୟିକ ତ୍ରୁଟି ନୁହେଁ–ଯେଉଁଠାରେ ଗଚ୍ଛିତ ପୁସ୍ତିକା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇନଥାଏ, ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ବିଶ୍ୱସନୀୟ ନୁହେଁ–ତେଣୁ, ଆକଳନ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସର୍ବୋତ୍ତମ ବିଚାର ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ ।

ଆକଳନ ବର୍ଷ 1974-75 ପାଇଁ, ଉତ୍ତରଦାତା-ଆକଳନକାରୀ ମୋଟ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ଟ.1,74,948ର କାରବାର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ 10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କରିଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅପିଲରେ ଏହାକୁ ହ୍ରାସ କରି 5 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କରିଦିଆଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୁନଃ ନିରୀକ୍ଷଣରେ, ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ସହିତ ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ପୁନଃ ନିରୀକ୍ଷଣରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଜଣେ ଏକକ ବିଚାରପତି ଟିପ୍ପଣୀ କରିଥିଲେ ଯେ, ଆକଳନକାରୀ ଜଣେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ କିନ୍ତୁ ୟୁ. ପି. ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1948 ର ଧାରା 12 (2) ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଗଚ୍ଛିତ ପୁସ୍ତିକା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ଏହି ତ୍ରୁଟି 'ବୈଷୟିକ' ହୋଇଥିବାରୁ, ହିସାବ ବହିରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ରାଜସ୍ୱ ଆବେଦନ କରିଥିଲା ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି : 1. ଗଚ୍ଛିତ ଖାତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନକରିବା କେବଳ ଏକ ବୈଷୟିକ ତ୍ରୁଟି ନୁହେଁ । ୟୁ.ପି. ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12 (2) ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ କଞ୍ଚାମାଲ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗଚ୍ଛିତ ପୁସ୍ତିକା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥାଏ । ଯଦି ଏପରି ଏକ ଗଚ୍ଛିତ ପୁସ୍ତିକା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ବିଶ୍ୱସନୀୟ ନୁହେଁ । ଯଦି ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଏ, ତେବେ ଆକଳନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସର୍ବୋତ୍ତମ ବିଚାର ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । -

2. ଡିଲରଙ୍କ ଆନୁମାନିକ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ, ଅପିଲରେ ବଜାୟ ରହିଥିବା ଅନୁଯାୟୀ, ପୁନରୁଦ୍ଧାର ହୋଇଛି ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 4084/1982 ।

ଏସ୍.ଆଇ.ଆର୍. ସଂଖ୍ୟା 615/1980ରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ତା 7.5.81ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଆର୍.ସି. ବର୍ମା ଏବଂ ଆର୍.ବି. ମିଶ୍ର ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏସ୍.ଏସ୍. ଖଣ୍ଡୁଲା ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣନ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି. ବିକ୍ରୟ କର ଆୟୁକ୍ତ, ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ, ଲକ୍ଷ୍ନୌ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଦେଶ (ତାରିଖ 10.12.1982) ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ଏହି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି । ଏସ୍.ଟି.ଆର୍. ସଂଖ୍ୟା 61530ରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ବିଞ୍ଚ ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କ ତା 7.5.1981ରିଖ ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି । ଉତ୍ତରଦାତା-ଆକଳନକାରୀ ରୁପା ଅଳଙ୍କାର, ବାସନ ଏବଂ ରଦ୍ଦି ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ । ଆକଳନ ବର୍ଷ 1974-75 ପାଇଁ ସେ ମୋଟ 1,74,948 ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ କାରବାର କରିଥିଲେ ଯାହାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା, କିନ୍ତୁ ଆବେଦନରେ ଏ.ଜି.(ଜେ.)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ହ୍ରାସ କରି 5 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା

କରିଦିଆଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୁନଃ ନିରୀକ୍ଷଣରେ, ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ସହିତ ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ଆଦେଶକୁ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିକ୍ରୟ କର ପୁନଃ ନିରୀକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 615/80 ରେ ରାଜସ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ବିଜ୍ଞ ଏକକ ବିଚାରପତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । କିନ୍ତୁ, ସେ ମତ ରଖିଥିଲେ ଯେ, ଉପରୋକ୍ତ ତ୍ରୁଟିଟି "ବୈଷୟିକ" ପ୍ରକୃତିର ହୋଇଥିବାରୁ, ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ରାଜସ୍ୱ ଆବେଦନ କରିଛନ୍ତି ।

2. ଆମେ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିଲୁ । ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ, ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ଦୋକାନକୁ 22.2.1975 ରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ନଗଦ 3,000 ଟଙ୍କା ଏବଂ କେତେକ ଚିରିକୁଟ ମିଳିଥିଲା । ସର୍ବେକ୍ଷଣ ସମୟରେ ଗଚ୍ଛିତରେ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନତା ଥିଲା । ଅତିରିକ୍ତ ବିଚାରପତି (ପୁନଃ ନିରୀକ୍ଷଣ) ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି, କାରଣ ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ହିସାବ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ସନ୍ଦେହ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଅଟେ ।

3. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ବିଜ୍ଞ ବିଚାରପତି ଟିପ୍ପଣୀ କଲେ ଯେ, ଆକଳନକାରୀ ଜଣେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଏବଂ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 1948ର ଧାରା 12 (2) (ଏହା ପରେ 'ଅଧିନିୟମ' ଭାବରେ ସୂଚିତ) ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ କୌଣସି ପୁସ୍ତକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିନଥିଲେ ତେଣୁ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ତଥାପି, ସେ ମତ ରଖିଥିଲେ ଯେ, ତ୍ରୁଟିଟି ବୈଷୟିକ ପ୍ରକୃତିର ହୋଇଥିବାରୁ, ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ସାନି ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଭୁଲ ଅଟେ ।

4. ଏକ ଗଚ୍ଛିତ ଖାତା ରଖିବା, ବିଶେଷ କରି ଜଣେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।ଏହା ଏକ ପରିମାଣାତ୍ମକ ତୁଳନା ଦ୍ୱାରା ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ହିସାବ ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ଅଟେ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12 (2) ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ କଞ୍ଚାମାଲ ତଥା ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗଚ୍ଛିତ ପୁସ୍ତିକା ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ ।

ଯଦି ଏପରି ଏକ ଗଚ୍ଛିତ ପୁସ୍ତିକାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହା ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚେ ଯେ, ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ବିଶ୍ୱସନୀୟ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିବରଣୀ ସଠିକ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଯଦି ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଏ, ତେବେ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଆକଳନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସର୍ବୋତ୍ତମ ରାୟ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମେ ଏହି ମତକୁ ବଜାୟ ରଖିବାରେ ଅସମର୍ଥ ଯେ, ଭଣ୍ଡାର ଖାତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣରେ ଏକ ତ୍ରୁଟି କେବଳ ବୈଷୟିକ ଏବଂ ତେଣୁ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା କାରବାରକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାର ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ, ଏହି ମାମଲାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତଥ୍ୟ ସହିତ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ଉପରେ କେତେ ମାତ୍ରାରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇପାରିବ ତାହା ବିଚାର କରିବା ଆକଳନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ । ସାଧାରଣ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଆକଳନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସର୍ବୋତ୍ତମ ବିଚାରକୁ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର ଆକଳନ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ବିଚାରପତି ଏହି ତ୍ରୁଟି ବୈଷୟିକ ପ୍ରକୃତିର ଏବଂ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାରେ ଭୁଲ ଥିଲେ । ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ରଦ୍ଦ କରିଛୁ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ ଯେ, ଆବେଦନରେ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଥିବା ବେପାରୀଙ୍କ ଆନୁମାନିକ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ପୁନଃରୁଦ୍ଧାର ହେବ । ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । ତେବେ, ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ୟୁ.ଆର୍.   ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଓ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା :- ସୁଧା ସୁରମ୍ୟା ସାହୁ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ